

**Lausunto
29.4.2020**

Viite: Lausuntopyyntö VN/1387/2020-PLM-8, 23.3.2020

Suomen Reserviupseeriliiton lausunto yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä selvittävän parlamentaarisen komitean lausuntopyyntöön

Suomen Reserviupseeriliitto (RUL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikossa mainitusta asiasta.

Yleistä

Perustuslain 127 §:n mukaan ”Jokainen Suomen kansalainen on velvollinen osallistumaan isänmaan puolustukseen tai avustamaan sitä sen mukaan kuin laissa säädetään.”

Asevelvollisuuslain 2 §:n mukaan ”Jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden alusta, jona hän täyttää 18 vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta, jollei jäljempänä toisin säädetä. Asevelvollisuuden suorittamiseen kuuluu varusmiespalvelus, kertausharjoitus, ylimääräinen palvelus ja liikekannallepanon aikainen palvelus sekä osallistuminen kutsuntaan ja palveluskelpoisuuden tarkastukseen.”

Maanpuolustusvelvollisuuden ja asevelvollisuuden kehittämisessä on kysymys Suomen puolustuksen ja kokonaisturvallisuuden järjestelyistä sekä toisaalta yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista yhteiskunnassa. Kehittämistyötä tarvitaan yleisen asevelvollisuuden toimivuuden takaamiseksi sekä nykyjärjestelmässä olevien yhdenvertaisuusongelmien korjaamiseksi.

Maanpuolustusvelvollisuuden, asevelvollisuuden (ml. siviilipalvelus) ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen vahvuudet

Jokaista suomalaista koskettava maanpuolustusvelvollisuus on hyvä pohja yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden varmistamiseksi. Suomalainen asevelvollisuusjärjestelmä on maanpuolustusvelvollisuuden vahva ydin. Se on käytännössä ainoa mahdollinen koulutusjärjestely, joka takaa riittävän laajan ja osaavan sodan ajan joukon koko maan puolustamiseen. Järjestelmä on kustannustehokas ja sen avulla reserviin ja Puolustusvoimien palvelukseen saadaan paras mahdollinen osaaminen.

Varusmiespalveluksesta on lisäksi monia muitakin hyötyjä niin yhteiskunnalle kuin yksilöille. Varusmiespalvelus tuo yhteiskunnallisesti yksilölle ja yhteiskunnalle valmiuksia myös toisenlaisten kuin vain sotilaallisten kriisien hallintaan. Yksilöiden etuihin kuuluvat mm. korkealaatuinen johtajakoulutus, ajokortit, muut opittavat ja edelleen siviilielämässä hyödynnettävät osaamiset sekä fyysisen kunnon paraneminen.

Suomalainen järjestelmä on tasa-arvoinen kaikille asepalveluksen suorittaville henkilöille, sillä jokaisen koulutus alkaa samanlaisella peruskoulutuskaudella, jonka perusteella tehdään seulonta erikoistumistehtäviin tai johtajakoulutukseen. Järjestelmä sitoo Puolustusvoimat luontevaksi osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja varmistaa Puolustusvoimien toiminnan läpinäkyvyyden ja hyväksyttävyyden.

Naisten vapaaehtoinen asepalvelus on toimiva järjestelmä, jonka avulla motivoituneilla naisilla on mahdollisuus osallistua täysipainoisesti Suomen puolustamiseen ja kokonaisturvallisuuden vahvistamiseen.

Laajasti toteutettu asevelvollisuus on keskeinen korkean maanpuolustustahdon tekijä sekä merkittävä yhteiskunnan yhteenkuuluvuutta ja kokonaisturvallisuutta vahvistava asia.

Siviilipalvelus mahdollistaa maanpuolustusvelvollisuuden täyttämisen niille henkilöille, jotka eivät vakaumuksellista syistä halua suorittaa varusmiespalvelusta.

Maanpuolustusvelvollisuuden, asevelvollisuuden (ml. siviilipalvelus) ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen heikkoudet

Maanpuolustusvelvollisuuden suurin epäkohta on se, että vain alle puolet ikäluokasta saa maanpuolustuskoulutusta, vaikka kaikki kansalaiset ovat maanpuolustusvelvollisia. Vain toista sukupuolta velvoittava asevelvollisuus ei kohtele kansalaisia yhdenvertaisesti. Lisäksi miesikäluokasta liian suuri osa ei suorita varusmiespalvelusta tai siviilipalvelusta. Osittain syynä on Puolustusvoimien rajaavan korkeat kriteerit varusmiespalveluksen suorittamiseen.

Kertausharjoitusten vähäisyys heikentää merkittävästi asevelvollisuusratkaisumme uskottavuutta. Syynä tähän ovat liian pienet puolustusmäärärahat, liian vähäinen vakituisen sotilashenkilöstön määrä sekä reserviläisten osaamisen ja motivaation heikko hyödyntäminen kertausharjoituksia suunniteltaessa ja toteuttaessa.

Nykyinen siviilipalvelusjärjestelmä vaatii voimakasta kehittämistä. Nykyinen järjestelmä on sekä yhteiskunnan että yksilön kannalta liian usein epätarkoituksenmukainen.

Järjestelmän kehittämistarpeet

Keskeisiä kehittämiskohteita ovat:

- 1) Maanpuolustusvelvollisuuden kehittämisen tavoitteena pitää olla yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden lisääminen niin normaali-, häiriö- kuin poikkeusoloissakin. Tämä vaatii eri hallinnonalojen aitoa sitoutumista kokonaisturvallisuuden kehittämiseen. Yleinen varaamis- ja osaamisrekisteri mahdollistaisi henkilöstön suunnitelmallisen koulutuksen ja sijoittamisen erilaisiin poikkeusolojen tehtäviin.
- 2) Puolustusbudjetin riittävä taso on varmistettava. Se on ehdoton edellytys riittävän sotilashenkilöstön määrän, riittävien kertausharjoitusten sekä ajanmukaisen varustuksen varmistamiselle. Kertausharjoitusten määrän lisääminen on ehdottoman tärkeää paitsi sodan ajan joukkojen osaaminen ja toimintakyvyn niin myös reserviläisten motivaation takaamiseksi.
- 3) Varusmiespalveluksen jatkuva kehittäminen on tärkeää. Palveluksen fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen kuormittavuuteen on kiinnitettävä huomiota.
- 4) Reserviläisten osaamisen tunnistaminen, tunnustaminen ja hyödyntäminen erityisesti kertausharjoituksia ja vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta kehitettäessä on ehdottoman tärkeää. Reserviläisten varusmiesaikana saamaa koulutusta ja osaamista ei osata eikä uskalleta hyödyntää riittävästi myöskään vapaaehtoisessa maanpuolustuskoulutuksessa. Erityisesti joukkotuotantoujoukkojen jälkeisiä sijoituksia tehtäessä on reserviläisten toimintakyky, osaaminen ja motivaatio huomioitava nykyistä paremmin. Reserviläisen syntymävuotta

tärkeämpää on henkilön riittävä toimintakyky sekä halu sitoutua myös vapaaehtoiseen koulutukseen.

Vastaavasti muissa kokonaisturvallisuuden viranomaisia tukevissa tehtävissä tarvitaan siviilihenkilöiden osaamisen tunnistamista ja nykyistä laajempaa hyödyntämistä.

5) Siviilipalvelusta tulee kehittää niin, että se on tarkoituksenmukaista ja tukee kaikilta osin yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Tämä edellyttää, että siviilipalveluksen suorittaneita henkilöitä voidaan sijoittaa ja jatkokouluttaa myös siviilipalvelusajan jälkeen yhteiskunnan häiriö- ja poikkeusolojen tehtäviin. Samalla on varmistettava, että varusmiespalveluksen ja siviilipalveluksen sosiaaliset ja taloudelliset etuudet ovat keskenään samalla tasolla.

6) Naisten mahdollisuutta saada yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden koulutusta ja mahdollisuuksia kriisiajan tehtäviin tulee edistää.

7) Kutsuntojen kasvattaminen ilman asevelvollisuuden laajentamista koskettamaan koko ikäluokkaa on yksi mahdollisuus saattaa maanpuolustusvelvollisuus kattavammaksi. Samoin on selvitettävä koko ikäluokkaa koskevan kansalaispalveluksen edut, haitat ja toteuttamismahdollisuudet.

8) Maanpuolustus- ja kokonaisturvallisuustietoutta pitää olla toisen asteen opetuksessa koko ikäluokan saatavilla vapaaehtoisina opintokokonaisuuksina. Nyt tämä mahdollisuus on alueellisesti rajattua ja kohdistuu vain tiettyihin lukioihin.

9) Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen toimintaedellytyksiä ja -mahdollisuuksia on lisättävä osana maanpuolustusta ja kokonaisturvallisuutta.

Lopuksi

Yleistä asevelvollisuuden ja maanpuolustusvelvollisuuden kehittämisen keskeisenä ajatuksena tulee olla yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden lisääminen ja maanpuolustustahdon vahvistaminen.

Osallistumme mielellään aktiivisesti yleisen asevelvollisuuden kehittämistyöhön ja olemme valmiita kertomaan yksityiskohtaisempia tietoja edellä mainituista asioista.

Suomen Reserviupseeriliiton puolesta

Aaro Mäkelä
Puheenjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
aaro.makela@rul.fi

Janne Kosonen
Toiminnanjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
janne.kosonen@rul.fi